

Fotografia ze zbiorów NAČ

WYDZIAŁ HISTORYCZNY UNIwersYTETU KAZIMIERZA WIELKIEGO W BYDGOSZCZY

BOHATERKI I BOHATEROWIE DRUGIEGO PLANU W XIX I XX WIEKU HISTORIA I PAMIĘĆ

KONFERENCJA NAUKOWA

BYDGOSZCZ - 28-29 WRZEŚNIA 2026

BIBLIOTEKA UNIwersYTETU KAZIMIERZA WIELKIEGO
UL. KAROLA SZYMANOWSKIEGO 3, BYDGOSZCZ

Projekt dofinansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w ramach Programu Wektory Nauki, moduł „Wsparcie Konferencji Naukowych”. Wartość dofinansowania wynosi: 27 236,00 PLN, całkowita wartość projektu: 53 444,00 PLN.

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

WEKTORY
NAUKI

BOHATERKI I BOHATEROWIE DRUGIEGO PLANU W XIX I XX WIEKU. HISTORIA I PAMIĘĆ

Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego • ul. Karola Szymanowskiego 3, Bydgoszcz

Każdy referat: 20 minut (15 minut wystąpienia + 5 minut na pytania)

Program - Dzień I - 28 września 2026 r.

9.00–9.20	Otwarcie konferencji
Godzina	Sesja plenarna cz. I (Aula A) <i>Bohaterki i bohaterowie drugiego planu – ramy interpretacyjne, pamięć i reprezentacja</i>
9.20-9.40	dr hab. Tomasz Kawski, prof. uczelni <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>Bohaterki i bohaterowie dalszych planów. O codzienności życia w kibucach w międzywojennej Polsce (1918-1939)</i>
9.40-10.00	dr hab. Edyta Głowacka-Sobiech, prof. uczelni <i>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> dr Elżbieta Mirga-Wójtowicz <i>Ośrodek Badań nad Migracjami, Fundacja Jaw Dikh</i> <i>Alfreda Markowska „Noncia” (1926-2021) - o drugim planie, wybiórczej historii i dyskryminacji interseksyjnej</i>
10.00-10.20	dr hab. Mariusz Guzek, prof. uczelni <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>Kobiety w komiksie historycznym jako bohaterki pierwszoplanowe</i>
10.20-10.40	Przerwa kawowa
Godzina	Sesja plenarna cz. II (Aula A) <i>Lokalność i dziedzictwo kulturowe – aktorzy, instytucje i praktyki pamięci</i>
10.40-11.00	prof. dr hab. Dariusz Markowski <i>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu</i> <i>Rola konserwatora dzieł sztuki w ochronie dziedzictwa kulturowego - studium przypadków</i>
11.00-11.20	dr hab. Aleksandra Klaput-Wisniewska, prof. uczelni <i>Akademia Muzyczna im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy</i> <i>Pochwała prowincjonalności. Kultura muzyczna Bydgoszczy początku XX wieku</i>

11.20-11.40	dr Katarzyna Gębarowska <i>Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu</i> <i>Za obrazem. Pracownice Bydgoskich Zakładów Fotochemicznych „Foton” jako bohaterki drugiego planu polskiej fotografii analogowej</i>		
11.40-12.00	mgr Krzysztof Klapka <i>Archiwum Państwowe w Bydgoszczy</i> <i>W archiwalnym magazynie razem z królewskimi pergaminami - darczyńcy Archiwum Państwowego w Bydgoszczy</i>		
12.00-12.20	Przerwa kawowa		
12.20-13.40	Sesje równoległe		
Godzina	PANEL I - Kobiety drugiego planu: ciało, praca i sprawczość (Aula A)	PANEL II - Państwo, prawo i polityka z drugiego planu (Aula B)	PANEL III - Wspólnoty, lokalność i pamięć (Sala 1.45)
	<i>Ciało, praca i doświadczenie</i>	<i>Dyplomacja, budowa państwa i polityczne uwikłania</i>	<i>Biografie i grupy na peryferiach narracji</i>
12.20-12.40	mgr Anna Trzoch <i>Uniwersytet Warszawski; Muzeum POLIN</i> <i>Kwestia wyboru mamki mlecznej w korespondencji rodzin Kickich i Sułkowskich (1808-1813)</i>	dr Wojciech Szczepański <i>Komisja Bałkanistyki Oddział Polskiej Akademii Nauk w Poznaniu</i> <i>Djordje S. Kamperelić - (współ)twórca „kosowskiego zwrotu” w dyplomacji Serbii</i>	mgr Grażyna Spyrka starszy kustosz <i>Archiwum Narodowe w Krakowie</i> <i>Od bezimiennej panny po tłumaczkę i donatorkę. Odkrywanie Józefy Kruszyńskiej</i>
12.40-13.00	dr Dariusz Chylą <i>Archiwum Państwowe w Bydgoszczy</i> <i>Akuszarki przełomu XIX i XX wieku. Życie i praca</i>	dr hab. Miłosz Skrzypek, prof. uczelni <i>Uniwersytet Śląski w Katowicach</i> <i>Ludwik Skrzypek - organizator przewrotu wojskowego na Śląsku Cieszyńskim (1918)</i>	dr Mikołaj Brenk <i>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> <i>Od znaczenia do zapomnienia: inicjatywy społeczne ks. Edwarda Kozłowskiego</i>
13.00-13.20	dr Marcela Gruszczyk <i>Uniwersytet Śląski w Katowicach</i>	dr Bogusław Gąszcz <i>Sąd Rejonowy w Cieszynie</i>	dr hab. Helena Głogowska, prof. uczelni <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i>

	<i>W cieniu historii. Górnośląskie lekarki i działaczki społeczne</i>	<i>Wacław Jankowski (1886- 1938) - ostrowski sędzia, adwokat, działacz społeczny</i>	<i>Dwa życia Józefa Aleksandrowicza vel Jazepa Najdziuka na Ziemi Kujawskiej</i>
13.20-13.40	dr hab. Robert Skobelski, prof. uczelni <i>Uniwersytet Zielonogórski</i> <i>Zapomniane gastarbeiterki. Polskie pracownice w NRD (Zakłady w Guben)</i>	dr Wojciech Grott <i>Muzeum II Wojny Światowej w Gdańsku</i> <i>Polscy współpracownicy aparatu propagandy niemieckiej (1939-1945)</i>	prof. dr hab. Witold Stankowski <i>Uniwersytet Jagielloński w Krakowie</i> <i>Od zapomnienia do pamięci. Miejsce pamięci obozu AL Hersbruck we Frankonii</i>
13.40-14.30	Lunch		
14.30-16.10	Sesje równoległe		
Godzina	PANEL I - Kobiety drugiego planu: ciało, praca i sprawczość (Aula A)	PANEL II - Państwo, prawo i polityka z drugiego planu (Aula B)	PANEL III - Wspólnoty, lokalność i pamięć (Sala 1.45)
	<i>Sprawczość i głos</i>	<i>Wojna, okupacja, rozliczenia</i>	<i>Regionalni działacze pamięci</i>
14.30-14.50	dr hab. Wiktoria Kudela- Świątek, prof. uczelni <i>Uniwersytet Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie</i> <i>Sprawczość w cieniu imperium. Bołsunowska, Sobańska i sieci pomocy zesłańcom</i>	mgr Zuzanna Białas <i>Szkoła Doktorska Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> <i>Nie tylko opieka. Policjantki II RP w walce z handlem żywym towarem</i>	dr Dominika Płocienniczak <i>Muzeum Okręgowe Ziemi Kaliskiej w Kaliszu; Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk</i> <i>Twórcy Muzeum Okręgowego Ziemi Kaliskiej do wybuchu I wojny światowej</i>
14.50-15.10	dr hab. Marta Sikorska, prof. uczelni <i>Uniwersytet Łódzki</i> <i>Szkic do dziejów Polskiego Komitetu Walki z Handlem Kobietami i Dziećmi</i>	dr hab. Piotr Goldyn, prof. uczelni <i>Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego</i> <i>Goście i gospodarze. Francuska kolonia w</i>	

	<i>Kurierki I Brygady Legionów. Niezlomne, bohaterskie, zapomniane?</i>		<i>województwie śląskim (1922-1939)</i>
15.10-15.30	dr Katarzyna Kułakowska <i>Instytut Sztuki Polskiej Akademii Nauk w Warszawie</i> <i>„Teatr z głowy” Zofii Solarzowej jako metoda współnototwórcza</i>	dr hab. Lech Krzyżanowski, prof. uczelni <i>Uniwersytet Śląski w Katowicach</i> <i>Sędzia Jerzy Kirkiczenko - kolaborant czy ofiara stalinowskiego bezprawia?</i>	mgr Iwona Gurtowska <i>Pedagogiczna Biblioteka Wojewódzka im. Mariana Rejewskiego w Bydgoszczy - Muzeum Oświaty</i> <i>Florian Kaja - los Polaka oddanego Ojczyźnie: syn, nauczyciel, ojciec</i>
15.30-15.50	dr Piotr Sieńko <i>Uniwersytet WSB Merito w Toruniu</i> <i>Głosy z drugiego planu. Prasa kobieca przełomu XIX/XX w. („Ster”, „Tygodnik Mód”)</i>	dr Andrzej Purat <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>Fordonianki - więzienne bohaterki drugiego planu</i>	mgr Wojciech Zachariasz <i>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> <i>Bohaterki drugiego planu. Kobiety wiejskie jako twórczynie wspólnoty (Kowalowo)</i>
15.50-16.10	mgr Wiktoria Kardas <i>Szkoła Doktorska Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> <i>„Kiedy Europejki zaczęły nosić krótkie sukienki?” - kobiety w podręcznikach</i>	dr Joanna Trajman <i>Uniwersytet Wrocławski</i> <i>Elisabeth Selbert - (nie)zapomniana „matka konstytucji”</i>	dr hab. Radosław Domke, prof. uczelni <i>Uniwersytet Zielonogórski; Szkoła Podstawowa nr 21 w Zielonej Górze</i> <i>Bohaterowie drugiego planu w podręcznikach serii „Wczoraj i dziś”</i>
16.10	Zakończenie obrad		
18.00	Kolacja		

BOHATERKI I BOHATEROWIE DRUGIEGO PLANU W XIX I XX WIEKU. HISTORIA I PAMIĘĆ

Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego • ul. Karola Szymanowskiego 3, Bydgoszcz

Każdy referat: 20 minut (15 minut wystąpienia + 5 minut na pytania)

Program - Dzień II - 29 września 2026 r.

9.00-10.20	Sesje równoległe		
Godzina	PANEL IV - Kobiety między rolą społeczną a pamięcią (Aula A)	PANEL V - Organizacje, instytucje i środowiska (Aula B)	PANEL VI - Między biografią a pamięcią zbiorową (Sala 1.45)
	<i>Rodzina, praca i społeczne formy sprawczości</i>	<i>Společna infrastruktura zmiany</i>	<i>Jednostki i grupy wobec wielkiej historii</i>
9.00-9.20	dr Ilona Floreczak <i>Uniwersytet Łódzki</i> <i>Córki, opiekunki, „stare panny” - pozycja społeczna samotnych kobiet na przykładzie rodziny Bartoszewiczów</i>	dr hab. Anita Napierała, prof. uczelni <i>Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu</i> <i>Na marginesie spraw narodowych? Stowarzyszenie Przyjaciół Pokoju i działalność Józefa Polaka w ruchu pokojowym</i>	Adrian Musiał <i>Uniwersytet Jagielloński w Krakowie</i> <i>Kazimierz Czarotoryski (1758-1828) - w cieniu brata, czyli życie zapomnianego ostatniego przedstawiciela linii koreckiej rodu Czarotoryskich</i>
9.20-9.40	dr Ewelina Maria Kostrzewska <i>Uniwersytet Łódzki</i> <i>Gospodynie wiejskie. Odpominanie bohaterek drugiego planu z końca wieku XIX i okresu II Rzeczypospolitej</i>	mgr Piotr Książniakiewicz <i>Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Łochowie</i> <i>Działalność społeczna nauczycieli Szkoły Podstawowej w Łochowie w latach 1945-1989</i>	mgr Bartłomiej Rusin <i>badacz niezależny</i> <i>„Akcja kjustendilska”. Studium przypadku oporu obywatelskiego wobec deportacji ludności żydowskiej z Bułgarii (1943)</i>
9.40-10.00	dr Dominika Rychel-Mantur <i>Uniwersytet Śląski w Katowicach</i>	mgr Krzysztof Stecki <i>Uniwersytet Opolski, Instytut Śląski w Opolu</i>	dr Aleksandra Sara Jankowska <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy - Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego UKW</i>

	<i>Uczestniczki czy obserwatorzy? Kobiety w życiu publicznym Księstwa Warszawskiego</i>	<i>Zapomniane i wymazane - organizacje społeczne w Polsce po 1945 r. na przykładzie Opola</i>	<i>Tam i z powrotem - dyplomata w cieniu wielkiej historii. Tadeusz Skowroński (1896-1986) i jego rola w budowaniu polskiej obecności w Brazylii</i>
10.00-10.20	dr Agnieszka Wysocka <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> mgr Magdalena Gill <i>Polskie Radio Pomorza i Kujaw SA</i> <i>„Tkałyśmy gobeliny podczas koncertów”.</i> <i>Praca nad monumentalnymi tkaninami dla Filharmonii Pomorskiej w Bydgoszczy (l. 80. XX w.)</i>	dr Iwona Jastrzębska-Puzowska <i>Państwowe Liceum Sztuk Plastycznych w Bydgoszczy</i> <i>Bohaterowie 2. planu - bydgoscy architekci z czasów PRL-u</i>	mgr Julia Gertner-Hryniewiecka <i>Szkoła Doktorska Nauk Humanistycznych Uniwersytetu Łódzkiego</i> <i>Komunistyczne małżeństwo na drugim planie historii - Ludwika i Zdzisław Bibrowscy (1910-2003)</i>
10.20-10.40	Przerwa kawowa		
10.40-12.00	Sesje równoległe		
Godzina	PANEL IV - Kobiety między rolą społeczną a pamięcią (Aula A)	PANEL V - Organizacje, instytucje i środowiska (Aula B)	PANEL VI - Między biografią a pamięcią zbiorową (Sala 1.45)
	<i>Biografie, aktywizm i praktyki przywracania pamięci</i>	<i>Od organizacji politycznej do modernizacji lokalnej</i>	<i>Lokalne i kulturowe mechanizmy pamięci</i>
10.40-11.00	mgr Karolina Tomczyk-Kozioł <i>Biblioteka Uniwersytecka w Poznaniu</i> <i>W cieniu męskich biografii. Działaczki Towarzystwa „Warta” i kobieca praca u podstaw</i>	mgr Kamil Roter <i>Uniwersytet Śląski w Katowicach</i> <i>„Między ambicją a rzeczywistością”.</i> <i>Towarzystwo Republikanów Polskich w świetle raportu z działalności z lat 1798-1801</i>	mgr Beata Zakrzewska <i>Uniwersytet Zielonogórski</i> <i>W cieniu Izabeli Czartoryskiej: Maria Wirtemberska i jej miejsce w pamięci historycznej</i>
11.00-11.20	mgr Agnieszka Słupianek-Winkowska	dr Katarzyna Paduch <i>Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie</i>	lic. Agnieszka Danecka <i>Uniwersytet Jagielloński w Krakowie</i>

	<i>Kaliskie Towarzystwo Przyjaciół Nauk</i> <i>Dora Mukulowska - zapomniana bohaterka lokalnej historii. Próba rekonstrukcji biografii</i>	<i>Czytelnie bezpłatne Warszawskiego Towarzystwa Dobroczynności i ich rola w kształtowaniu kultury czytelniczej Warszawy</i>	<i>Sieci bohaterów drugiego planu: Biesik, Mojmir, Bilczewska-Stanecka i Wilamowianie jako zbiorowi aktorzy pamięci</i>
11.20-11.40	dr Anna Nadolska <i>Muzeum Okręgowe im. Leona Wyczółkowskiego w Bydgoszczy</i> <i>Maria Boruniowa (1892-1977) - bydgoska pedagożka, literatka i działaczka</i>	dr Łukasz Janeczek <i>Uniwersytet Zielonogórski</i> <i>Rozwój ruchu spółdzielczego jako forma oddolnego aktywizmu na terenie zaboru pruskiego</i>	dr Monika Opiola-Cegielka <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>Bohaterki i bohaterowie drugiego planu na Cmentarzu Nowofarnym w Bydgoszczy. Selekcja, hierarchizacja i trwałość pamięci lokalnej</i>
11.40-12.00	dr Katarzyna Grysińska-Jarmuła <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>W cieniu czy na pierwszym planie? Aktywność kobiet z rodziny Znanięckich w pierwszej połowie XX wieku</i>	dr Barbara Maria Gawęcka <i>Uniwersytet Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy</i> <i>Inżynier województwa krakowskiego Karol Meyzer (1797-1837) i jego prace na terenie Kielc</i>	
12.00-12.15	Zakończenie konferencji		
12.15-12.45	Wizyta w Muzeum Dyplomacji i Uchodźstwa Polskiego UKW		
ok. 14.00	Obiad		